

Posudek oponenta disertační práce

Student / Autor: Mgr. Věra Soukupová

Název práce: *Úroveň zajištění bezpečnosti dětí ve střediscích ekologické výchovy*

Další bibliografické údaje: Disertační práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice, 2009. 217 str. + 33 str. příloh + samostatná příloha zveřejněná na CD ROMu v podobě metodické publikace s ISBN o rozsahu 198 str.

Školitel: Ing. Renata Švestková, Ph.D.

Oponent: prof. RNDr. Miroslav Papáček, CSc.

Hodnocení práce:

Předložená disertační práce je rozsáhlou studií charakteru aplikovaného výzkumu, která má interdisciplinární charakter na rozhraní prevence zdravotní problematiky dětí, školské legislativy, pedagogiky a pedagogického managementu, ať už posledně zmíněné disciplíny vnímáme v pojetí školní či mimoškolní pedagogiky.

Autorka vychází z rozsáhlého teoretického rozboru problematiky, který se opírá o 153 titulů literatury či elektronicky dostupných pramenů. Tento rozbor, který zahrnuje mimo jiné výčet existujících zařízení zabývajících se ekologickou, resp. environmentální výchovou, jejich aktivit; analýzu preventivních opatření úrazů, plánů prevence, bezpečnosti, situací první pomoci; otázky etiky a související legislativy, je doplněn přehledovými přílohami. Dále tato kapitola zahrnuje rozbor úrazovosti včetně otrav a všímá si psychosociálních souvislostí současné situace rizik úrazů dětí v exteriéru a interiéru s občasnými excesy do související problematiky.

Cíle disertace a testované hypotézy jsou formulovány zřetelně.

Metodika výzkumu charakterizuje potřebným způsobem cílové skupiny organizací a osob i další atributy badatelského zájmu. Opírá se zejména o *explorace sensu stricto*, o šetření dat a pozorování. I když byl vzorek organizací i respondentů kvantitativně omezený a absolutně konečný, aktuální statistické metody, kterými jsou testovány hypotézy, byly zvoleny adekvátně a mají potřebnou výpovědní sílu.

Výsledky sledují linii deklarovaných cílů a testují formulované hypotézy. Jsou dokumentovány tabulkami a grafy a jak již bylo zmíněno – adekvátně hodnoceny. Jsou rovněž potřebně interpretovány, pokud interpretace není patrná „z názoru“.

Diskuse přináší zejména zobecnění výsledků a rozvádí výsledky testování hypotéz.

Cennou částí je aplikační výstup disertace – doporučení pro praxi. Jednak v podobě stručné shrnující kapitoly, ale zejména v podobě obsažné (198 str.) metodické práce na přiloženém CD-ROMu. V případě této metodické práce sice lze diskutovat o podrobnostech či akcentech obsahu, ale v každém případě je přínosem pro současnou praxi. Svým způsobem se jedná o aplikační výstup „pionýrského charakteru“.

Je korektní uvést, že autorka odvedla velký objem práce v souvislosti s šetřením „v terénu“ i zpracováním dat. Monitoring těžko uchopitelné situace dokázala zvládnout. Na problematiku, kterou na základě své pedagogické autopsie zná, se dokázala zaměřit i z dalších úhlů pohledu a pomohla tím naplňovat mozaiku holistického přístupu k celé problematice (zejména mimoškolní) ekologické výchovy.

Aktuálnost zvolené problematiky

spočívá zejména v tom, že autorka dokázala odhalit takové slabiny a souvislosti v systému ekologické, resp. environmentální výchovy, které zůstávaly zcela stranou státních přístupů vzdělávací politiky i soukromých či skupinových zájmových iniciativ. Touto částí systému výchovy a vzdělávání (myšleno zejm. ekologickou, resp. environmentální mimoškolní výchovou) přitom prochází nezanedbatelná část dětí a adolescentů, ať už ji vnímají jako přirozenou potřebu, osobní *hobby* nebo povrchněji, v poloze, že „je to prostě in“. Všechny výzkumy a jejich aplikace, které přispívají k odstranění rizik ohrožení zdraví dětí při výchově a vzdělávání jsou permanentně aktuální.

Stanovené cíle doktorské disertační práce:

Autorka si vytkla celkem 8 cílů šetření a formulovala 6 hypotéz (viz str. 55, 56). Předpokládám, že jak cíle tak hypotézy byly diskutovány a schváleny oborovou radou doktorského studia v rámci projednání studijního plánu a tematiky disertace. Domnívám se, že všechny stanovené cíle, jak jsou textem definovány, autorka naplnila a hypotézy testovala s využitím relevantních metod včetně statistických.

Nové poznatky, které byly dosaženy v doktorské disertační práci:

Takovým poznatkem je v podstatě už samotné zmapování současné situace, která je nedobrá a vyžaduje bezprostřední řešení. Dalším přínosem, zčásti řešícím tuto situaci, je nabídka metodického materiálu pracovníkům z oblasti ekologické, resp. environmentální výchovy, který autorka na základě výsledků výzkumu připravila. To v silách autorky bylo. Co v silách a možnostech autorky není, je odstranění problematických míst dané oblasti v rovině legislativy a přípravy odborníků. Předložená práce se tak zároveň stává apelem na legislativní pracovníky MŠMT a MŽP ČR na doplnění chybějící legislativy a na akademické pracovníky fakult připravujících odborníky v dané oblasti, aby potřebným způsobem korigovali náplň jejich pre- i postgraduální přípravy.

Výsledky práce ve svém podtextu signalizují sice nezřetelně, ale přece jen ještě jednu skutečnost. Nutnost posílení odborných i pedagogických kompetencí pracovníků v dané oblasti výchovy a vzdělávání. To samozřejmě vnímám rovněž jako přínos práce.

K textu práce uvádím výběrově následující připomínky a náměty:

a) věcné:

K názvu:

- Název práce inzeruje podstatně širší problematiku než tu, která je reálně řešena (= bezpečnost v souvislosti prevencí rizik úrazů a otrav).

K teoretickému rozboru problematiky:

- str. 49 – Kousnutí klíštětem je zařazeno jako riziko související s mechanickým poraněním po kousnutí. Vlastní riziko spočívá ale úplně jinde – v přenosu parazitů (což mohou být např. viry encefalitidy, bakterie rodu *Borelia*, resp. prvoci piroplazmy). Tj. rizikem není kousnutí, ale závažné a život ohrožující parazitární onemocnění přenášená zejm. klíšťaty a klíšťáky. Domnívám se, že „kousnutí klíštětem“ představuje v současnosti v Čechách mnohem větší riziko, než uštknutí zmijí.
- Alergie (až anafylaktický šok) je zmíněna jen v návaznosti na včelí nebo vosí bodnutí. Nehledě na to, že mnohem bouřlivější reakce může nastat v případě bodnutí atraktivně zbarveným a pozornost dětí poutajícím blanokřídlým hmyzem žahalkami nebo kodulkami, alergiím jako rizikovému faktoru by mohla být věnována samostatná podkapitola. Pokud má pedagogický pracovník ve skupině alergika(y), může očekávat při projevech alergií relativně větší fyzickou námahu těchto dětí než je tomu u ostatních vrstevníků (viz dechové potíže), současné oslabení pozornosti dětí-alergiků, a tím i větší riziko úrazu. O tom by měl být rovněž

pedagog poučen a měl by být schopen s takovými dětmi vcítivě individuálně pracovat. Ve výsledcích (např. na str. 157) se autorka o alergiích navíc zmiňuje.

- Má-li mít prevence smysl, je nezbytné vysvětlit dětem i jejich pedagogům kauzální souvislosti rizik uváděných v předchozích bodech.
- Jen na okraj pak zbývá dodat. Víím, že do tematiky a vytčených cílů práce nespádají rizika onemocnění. Vzhledem ke specifice aktivit při ekologické výchově by byl určitě zajímavý rozbor rizik charakteru nákaz při chovu živočichů v ekovýchovných zařízeních, při pobytech v přírodě v ČR i v zahraničí. Tj. rizika nákaz viry (viz nejčastěji např. rizika žloutenky), různými bakteriemi a prvky (např. měňavky, toxoplazma, lamblie) a parazitickými hlísticemi a tasemnicemi. Jako námět ke zvážení bych doporučil v návaznosti na posuzovanou studii, studii takového zaměření.

K metodice:

- Další užitečná doplňující otázka šetření by se měla vztahovat k počtu dětí vedených organizacemi i pracovníky daných organizací v jednotlivých aktivitách v závislosti na reálné „docházce“. Tato otázka by měla být hodnocena a v souvislosti s riziky interpretována.

K výsledkům:

- str. 78 – Sdělení za poslední odrážkou podceňuje vnímavost čtenáře, jedná se přece o interpretaci tabulkových dat a ne o sdělení, že v tabulce data jsou.
- str. 98 – z tabulky vyplývá, že bylo evidováno 29 poranění hochů a 36 dívek. Údaj je převedený na procenta ze 100%, tj. jde o vyjádření relativního podílu z počtu poraněných. Údaj by měl větší smysl, kdyby byl interpretačně vztažen i na absolutní počet účastníků výchovy a vzdělávání v dané oblasti a k podílu hochů či dívek v tomto počtu. Tuto připomínku lze vztáhnout i na některé další hodnocené situace.
- str. 109 – poslední odrážka: Domnívám se, že nejde ani tak o upozornění na „kousavé“ či „nekousavé“ živočichy, ale ze strany (mimoškolního) pedagoga alespoň o bazální znalost jejich etologie a schopnost její klíčové fragmenty žákovi – účastníku výchovy/vzdělávání zprostředkovat, a to adekvátním způsobem jeho mentalitě. Vysvětlením a pochopením příčinných souvislostí lze předejít riziku úrazu účinněji než kategorickým zákazem.

b) formální:

- „Abstract“ v angličtině byl psán zřejmě v časové tísní. Ukazují na to některé formulace s postradatelnými slovy, překlepy (např. *scholastic versus scholastik*), výběr slov v rámci synonym, i poslední odstavec, kde o sobě autorka hovoří ve třetí osobě a který je psaný spíše rešeršní formou.
- Časová tiseň při dokončování zřejmě poznamenala i některé formulace v dalším textu práce (viz např. str. 3, 2. věta; stránkový výčet dalších neuvádím).
- Obsah práce inseruje názvy částí „Teoretická část“ a „Praktická část“, které už dál v textu ale nejsou uvedeny. Tyto nadpisy jsou nadbytečné a nemají v podstatě smysl. Každý čtenář pozná, která část textu představuje rešerši (literární přehled a teoretická východiska) a která část zahrnuje originální řešení problému. Obdobně – v metodické publikaci na CD-ROMu je myslím nadbytečné a nevýstižně nazvaná první část jako „Popisná část“. Jedná se *de facto* o nadbytečné formalizování struktury textu, která je v odborné práci normou.
- str. 16 – Název podkapitoly „Svět“ není vzhledem k jejímu obsahu příliš logický. Zřejmě autorka mínila „Organizace s celosvětovou působností“.
- str. 75 – Body 2. až 4. mohly být naformulovány kratším a méně formálním způsobem.
- str. 109 – V názvu kapitoly je uvedeno „Interpretace ...“. Nejedná se o interpretaci, ale o pouhý výčet ...
- Text kapitoly výsledky, podkapitoly 4.4 – IV Pozorování, má na str. 152 až 160 spíše charakter protokolárního zápisu, který by bylo snad lépe uvést v příloze a v kapitole samotné už jen vyjádřit shrnutí těchto protokolárních dat.
- str. 164 až 189 – Kapitola 5.1 Členění diskuse na „obecnou“, „k výsledkům“ a závěrečnou“ není příliš obvyklé ani šťastné. Obecná diskuse ve své podstatě spíše skutečnou diskusí není. Obsahuje vlastně důvodová východiska k volbě cílové skupiny respondentů, resp. prostoru pro monitoring.
- str. 190 až 185 – Obdobně je tomu v případě členění kapitoly „Závěr“ na části „... k jednotlivým výsledkům ...“ a „Celkový závěr“. „Celkový závěr“ má navíc spíše charakter souhrnu. Na tomto

místě bych jednoznačně očekával přehlednou inventuru naplnění cílů a testování hypotéz, aby se čtenář nemusel vracet k textu diskuse, resp. výsledků.

- Možná jde jen o věc názoru, ale pro případ souhrnné publikace disertace jako celku doporučuji po formální stránce zpracovat její text konzistentněji.

K obhajobě mám následující dotazy:

- Jaký účel má Příloha č. 8a) – Fotky z činnosti ekocenter I, II. Pouze ilustrující nebo i upozorňující na možná rizika? Nebylo by vhodné zvětšit jejich informační hodnotu rozšířením legendy ve vztahu k tématu práce?
- Předpokládá skutečně autorka, že hypotéza o tom, že všechny úrazy nejsou evidovány, je věrohodně testovatelná? Mám na mysli samozřejmě situace, kdy Knihu úrazů daná organizace vůbec vede. Možná, že jsem nebyl při čtení dostatečně pozorný, ale kde je explicitně uveden výsledek testování této hypotézy?
- Mohla by autorka ve stručnosti shrnout, k jakým úrazům dětí dochází v rámci mimoškolní ekologické, resp. environmentální výchovy nejčastěji?
- Mohla by autorka stručně zrekapitulovat (např. procentuálně) kvalifikační strukturu pracovníků mimoškolních center (organizací) ekologické, resp. environmentální výchovy v ČR?
- Jaké konkrétní změny v kurikulu pre- a postgraduální přípravy „pedagogů“ v dané oblasti by autorka chtěla navrhnout?
- Je dané problematice v současnosti věnována pozornost ze strany MŠMT, MŽP a MZ ČR? Pokud ano, jaká?

ZÁVĚR:

Nehledě na uvedené připomínky k rezervám disertace a náměty vztahující se k jejímu textu konstatuji, že autorka předložila původní práci, která přináší využitelné výsledky charakteru aplikovaného výzkumu v oblasti prevence zdravotních rizik dětí a adolescentů. Tyto výsledky navíc ukazují na slabá místa v přípravě odborníků a na absenci potřebné legislativy. Předloženou práci autorka prokazuje ne jen vhléd do problematiky, ale i skutečnost, že je schopna řešit otázky aplikovaného výzkumu. Z přehledu autorčiných publikací (viz autoreferát disertace i mé další informace) včetně zahraničních a evidovaných národním registrem vědy a výzkumu je patrné, že její výsledky jsou recenzenty i komunitou odborníků v dané oblasti akceptovány.

Práci proto **doporučuji k obhajobě** a v případě úspěšné obhajoby pak **doporučuji, aby byl autorce přiznán grad Ph.D. ve studijním programu Specializace ve zdravotnictví, v oboru Prevence, náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí a mládeže, dospělých a seniorů.**

V Českých Budějovicích 24. srpna 2009

Miroslav Papáček

Posudek oponenta disertační práce

Student : Mgr. Věra Soukupová

Název práce: Úroveň zajištění bezpečnosti dětí ve střediscích ekologické výchovy

Školitel: Ing. Renata Švestková, Ph.D.

Oponent: Doc. PaedDr. Hana Horká, CSc.

Aktuálnost zvolené problematiky

Dětské úrazy patří mezi největší zdravotnické problémy dětského věku. Vzhledem k tomu, že rizikové faktory jsou známé a ovlivnitelné a jejich znalost je základním předpokladem účinné prevence úrazů dětí, je téma disertační práce nanejvýš aktuální. Autorka se rozhodla věnovat přetrvávajícímu problému protiúrazové prevence. Podává informace o preventivních opatřeních s akcentem na volnočasové aktivity v centrech ekologické výchovy. Volba prostředí, v němž autorka mapuje situaci, je velmi příhodná, neboť zodpovědné jednání ve jménu zdraví je spojováno i s odmítáním poškozujících forem chování. Je chvályhodné, že se snaží reflektovat způsobilost pracovníků ekocenter k preventivní činnosti a poukázat na potence vzniku úrazů v těchto zařízeních. Je známo, že v nich většinou pracují lidé se zájmem a nadšením pro ekologickou výchovu, pro práci v přírodě atd. Nicméně je třeba, aby dokázali zajistit dětem bezpečí a spokojenost při aktivitách důsledným (nikoliv formálním) dodržováním preventivních opatření. Z práce jsou patrné autorčiny dosavadní zkušenosti z praxe v oblasti EV, zejména pak z lektorské činnosti. Autorka prokazuje hluboký vztah k tématu a zájem dále jej zkoumat a rozvíjet.

Stanovené cíle doktorské disertační práce (splnění cílů)

Práce má charakter orientační, deskriptivní studie a přináší řadu zajímavých poznatků ze zvolené oblasti zkoumání. S ohledem na volbu prostředí, v němž probíhal výzkum sledující úroveň zajištění bezpečnosti dětí, je účelné pojednání o ekologické výchově se zvláštním zřetelem k výchově ke zdraví. Informace o situaci „ve světě“ (s. 15-17) je však neúplná a pro

další aplikaci v práci dosti formální. Zajímavé by bylo např. srovnat zajištění bezpečnosti dětí v českých a zahraničních institucích.

Kapitola o preventivních opatřeních a úrazech přináší informace z dostupných pramenů. Ve statích o úrazech a otravách dětí a jejich prevenci v rámci aktivit ekoncenter se autorka snaží konkretizovat obecná východiska v prostředí ekologicko-výchovných institucí. Přináší rovněž přehled dostupných poznatků o úrazech a jejich prevenci z hlediska právních a jiných dokumentů, programů, statistik atd.

Škoda, že text je zbytečně roztříštěný specifickým a netradičním členěním. Ztěžuje to orientaci nejen v obsahu, ale činí text málo přehledným. Po odborné stránce autorka zůstává u kompilačního přehledu jednotlivých faktů a názorů z příslušné literatury.

Teoretická část tvoří vhodné východisko pro empirickou část. Stanovené cíle i způsob zjišťování jsou relevantní vymezené problematice. S pomocí vhodně volených výzkumných metod se podařilo splnit cíle výzkumného šetření.

Disertační práce obsahuje 217 stran + 33 stran příloh. V seznamu literatury je uvedeno 153 pramenů.

Autorce se podařilo vcelku zdárně vypořádat s dosti širokým záběrem zvoleného tématu a vhodně aplikovat vlastní zkušenosti a úvahy. Pozitivně hodnotím její kritický postoj k řešení otázek kolem prevence v praxi. Je patrné, že usiluje o objektivní pohled na danou problematiku a snaží se jevy posuzovat v širších souvislostech, aby se vyvarovala schematizování a zjednodušování. Je zcela na místě, že určování okolností, způsobujících rizika vzniku úrazu, autorka zdůvodňuje též neprofesionalitou či nekompetentností pedagogických pracovníků. Její snaha mapovat úroveň bezpečnostních opatření ve střediscích Pavučiny v souvislosti s prevencí úrazů a otrav je o to potřebnější (a také náročnější), neboť tomuto problému dosud nebyla věnována v českém pedagogickém výzkumu náležitá pozornost.

Nové poznatky, které byly dosaženy v doktorské disertační práci

Výzkumné šetření mapuje úrazy, otravy a akutní stavy dětí a poukazuje na úroveň:

- dodržování bezpečnostních zásad a opatření;
- znalostí a dovedností první pomoci pracovníků středisek EV;
- zajištění bezpečnosti dětí na programech, včetně popisu rizikových situací;
- školských a neškolských zařízení ve sledované oblasti, která je rozdílná;

Velmi cenná jsou navržená řešení a doporučení pro zlepšení dané stavu (s. 197-198) v rovině materiální, personální, právní apod. Oceňuji návrh základního minima pro školení v oblasti preventivních opatření, včetně brožury o preventivních opatřeních a první pomoci při činnostech ekocenter. Jde o účelnou a operativní reakci na poptávku pracovníků ekoncenter. Základní minimum respektuje požadavky protiúrazové prevence i specifika práce ekocenter. Domnívám se, že navrhovaný workshop bude v praxi velmi ceněn, stejně jako vzory dokumentace a ilustrující případové studie z činnosti ekocenter.

Zajímavé (v některých případech i varující) výsledky o situaci ve sledované oblasti jsou pečlivě a fundovaně reflektovány v diskusi. Nabízí se však některé otázky, související s řešením zjištěných problémů, např. kvalifikovanosti pedagogických pracovníků, posílením pedagogické argumentace oproti preferování formálního („papírového“) přístupu k dodržování pravidel a norem.

Připomínky

Doporučuji:

- v teoretické části připomenout práci PhDr. D. Kvasničkové, CSc. nestora ekologické výchovy u nás (s. 4);
- v hypotézách H1 doplnit, co je kritériem úrovně plnění preventivních opatření ve SEV (s. 55);
- zhodnotit přínos narativního rozhovoru (viz metodologická část, s. 67);
- opravit řadu překlepů, chyb; vynechaná slova (např. na s. 8, 24, 25, 44, 51, 65, 66, 60, 69, 153, 165..).

ZÁVĚR

Disertační práce Mgr. Věry Soukupové podává ucelené informace o problematice. Identifikuje hlavní podmínky pro zajištění bezpečnosti dětí ve střediscích ekologické výchovy a poukazuje na potenciály jejího dalšího rozvoje. Autorka je nachází jednak uvnitř ekologicko-výchovných institucí - ve specifické řízení a v zajištění kvalifikovanosti pracovníků, jednak ve vnějších podmínkách – legislativních i ekonomických. Oceňuji snahu a úsilí o prosazení témat, která nejsou na poli české pedagogické vědy příliš frekventovaná, přitom však závažná. Zjištěné poznatky se mohou stát užitečným zdrojem pro zefektivňování profesionální pedagogických pracovníků.

Doporučuji k obhajobě a navrhuji po obhajobě udělení PhD. ve vědním oboru Prevence,
náprava a terapie zdravotní a sociální problematiky dětí a mládeže, dospělých seniorů,

V Brně 20. 8. 2009

Doc. PaedDr. Hana Horká, CSc.

Pedagogická fakulta MU

Poříčí 31

603 00 BRNO

Podpis:

Posudek oponenta disertační práce

Student : Mgr.Věra Soukupová

Název práce: Úroveň zajištění bezpečnosti dětí ve střediscích ekologické výchovy

Školitel: Ing.Renata Švestková,Ph.D.

Oponent:Doc. MUDr.Veronika Benešová,CSc.

Vlastní hodnocení

Předložená disertační práce zpracovává téma zajištění bezpečnosti dětí ve střediscích ekologické výchovy.

Práce je rozdělena na teoretickou (54 stran) a praktickou část (142 stran).Teoretická část vyčerpávajícím způsobem popisuje současný stav a činnost středisek ekologické výchovy.Autorka na tomto poli působila 15 let a je podrobně seznámena s náplní a průběhem výuky.Podává přehled zásad prevence, úrazové prevence a způsobů hodnocení rizika se zaměřením na úrazy v přírodě a ve volném čase dětí.Zaměření práce je aktuální vzhledem k pocítovaným nedostatkům v provozu středisek.

Praktická část je především zaměřena na zjištění a posouzení úrovně bezpečnosti a ochrany před úrazy a otravami ve střediscích ekologické výchovy.Další část se zabývá srovnáním získaných údajů v institucích s různým typem zřizovatele, zjišťování postojů a připravenosti pracovníků center-vedoucích, lektorů a učitelů, pozorování výukových programů a zjištění rizikových situací,zmapování proběhlých úrazů a způsoby jejich registrace.

Metodou práce byl strukturovaný dotaz, rozhovor a průzkum vybavení, přítomnosti rizik v prostředí a činnosti, kontrola způsobu zaznamenávání úrazů a vybavení

lékárničkami.Podrobně bylo sledováno 10 výukových ekologických programů v průběhu roku 2007.

Cíle, které si práce stanovila bylo dosaženo.

Strukturovaný dotazník je originální a je zaměřen na právní aspekty ochrany dětí, znalost zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, proškolení v první pomoci, knihu úrazů, hasicí přístroj a lékárničku.Pouze jedna otázky se však týká zjištění, zda v průběhu programu jsou děti upozorněny na rizika a poučeny o bezpečném chování.Až doplňující otázka se vztahovala k bezpečnosti prostředí.Vzhledem ke konstatování, že 58 % ekocenter realizuje programy s prvky prevence úrazů a otrav je zjištění, že všeobecná úroveň znalostí neúměrně nízká a v sebehodnocení se zvláště uplatňuje neznalost první pomoci.Tento poznatek je zásadní pro další provoz středisek a proto jej považuji za velmi cenný.Z výsledků oceňuji dále zjištění potencionální rizikovosti některých zdravotních potíží, potencionálních rizikových faktorů úrazu u dětí i lektorů a analýzu popsanych úrazů.

Připomínky:

Připomínky se týkají především podle mého názoru nevhodného zdůraznění problematiky úrazů, ačkoliv již zjištěný malý rozsah získaných úrazových dat, prakticky neumožňuje analýzu s validními výsledky.Údaje o kvalitě prostředí, přítomnosti prvků bezpečnosti a

prevence úrazů jsou vyčerpávající, i když i zde je počet sledovaných středisek a programů také značně omezený

Celkový počet hodnocených úrazů (65), které byly získány z knih úrazů u pouze 7 organizací je velmi nízký na to, aby mohly být udělány širší závěry a zůstává tedy pouze u popisu. Jak autorka zjistila, úrazy které se stávají při programech ekologické výchovy se nedostanou do oficiálních statistik, případně ani do statistik Školní inspekce. I v jejich zapisování je značná nejistota. Ze získaných dat je možno vyvodit pouze obecná konstatování o nevyhovujícím stavu, jejich statistické posuzování je problematické..

Příloha na CD je brožura která v podstatě kopíruje ve své první části disertační práci, a to její teoretickou část. Teprve od 56 strany se text stává vhodným jako příručka pro činnost a to zvláště od přílohy č.9. Celá první část je obšírné seznámení s ekologickou výchovou a činností středisek. V části o úrazech v ČR je správně uvedený počet ambulantně ošetřených úrazů u dětí do 14 let, ale opět je uváděn počet smrtelných úrazů bez uvedení do 19.let. Pokud by měl obsah zůstat ve stejné šíři, pak název je zavádějící, protože nepojednává o „Preventivních opatřeních a první pomoci při náhlých stavech u dětí vzniklých při činnosti ekocenter“, jak je uvedeno, ale zahrnuje podstatně širší sdělení a proto může být název zavádějící. Než se čtenář dostane k praktickým informacím, které jsou velice dobře zpracovány ztratí zájem pokračovat v hledání. Doporučovala bych proto rozdělit příručku na dvě části a část prevence a první pomoci dát zvlášť, informace o střediscích a výuce ekologie pak ponechat samostatně pro zájemce o tuto oblast.

Upozorňuji na chybné uvedení statistik ÚZIS pro r.2008, uvedený počet 28 955 je údaj o hospitalizovaných, nikoliv ambulantně ošetřených úrazech (str.33). Také uváděné počty smrtelných úrazů je nutno vztáhnout k posuzované věkové kategorii, která není uvedena- jsou to přibližné počty dětí 0-19 let, zatímco ošetřené úrazy jsou uváděné u dětí 0-14 let.

Doporučovala bych aby autorka používala termínu trvale udržitelné žití, místo rozvoj, anebo používání alespoň sjednotila. Ačkoliv je uvedeno, že v našich podmínkách nehrozí vážné kalamity, oponovala bych v případě povodní, které jsou u nás bohužel časté a postihují i dětské tábory a pobyty v přírodě.

Na straně 37 v diagramu je chybně uveden jako přenašeč energie motocyklista, místo motocykl. Totéž se opakuje v brožuře .

Nadměrně je v textu používáno výrazu de facto, opakovaně je chybný název Toxikologického informačního centra. V grafu na str.77 chybí sloupec s údaji o přítomnosti lékárníčky.

Závažné je zjištění že pravděpodobnost zapsání údajů o úrazu ve statistikách je nízká, žádám ale objasnění jak došlo ke stanovení kategorie **pravděpodobně ne**.

Pokud je platné tvrzení, že okolnosti úrazů jsou uvedeny u zaznamenaných pouze ve 45 %, pak není jasné jak autorka hodnotí potenciální rizikovost vzniku úrazů.

ZÁVĚR

Disertační práce je v oblasti teoretické vyčerpávající a v oblasti praktických výstupů velice cenná pro praxi ve střediscích ekologické výchovy.

Doporučuji přes řadu výhrad, které se týkají především rozsahu a analýzy úrazových dat, komisi pro udělení titulu Ph.D. kladně zhodnotit disertační práci Mgr. Věry Soukupové a titul Ph.D. udělit.

Místo vypracování a datum: V Praze dne 31.8.2009

Podpis:

